

Max Lewin archief (2)

KRASNAPOLSKY, AMSTERDAM 15 OKTOBER 1959

Als we de geschiedenis van de zeezender Radio Veronica in diverse publicaties beschouwen, begint het verhaal vrijwel altijd op 15 oktober 1959 toen een aantal mensen bijeen kwam in 'een rokerig zaaltje' in hotel Krasnapolsky in Amsterdam om gezamenlijk te beslissen tot de oprichting van de VRON. De aanwezigen waren allen al lid van de Bond van Vrije Radiohandelaren. Er was ook een aantal journalisten uitgenodigd, waarvan tot nu toe niet uitgebreid hun verslag van deze bijeenkomst zijn beschreven binnen het Veronicaverhaal.

In de diverse publicaties wordt nogal snel overgegaan op het verhaal over de proefuitzending, die gewoon vanaf land werd uitgezonden om aan te tonen dat het idee van een commercieel radiostation te verwezenlijken was. In het eerder door mij gememoreerde Max Lewin archief zit een schat aan informatie waardoor het verhaal rond het ontstaan van de VRON (Radio Veronica) beter belicht kan worden.

De dag na de vergadering berichtte Het Parool uitgebreid over de bijeenkomst. Deze had in eerste instantie een heel ander doel had dan te spreken over de oprichting van de VRON als organisatie voor een op te starten radiostation: 'Duidelijk is echter in elk geval dat de ongeregelde, niet officiële, importeurs van radio- en televisietoestellen zich willen verenigen opdat zij een gezamenlijke strijdkas zullen hebben om de vele processen, die hun door de officiële importeurs zowel als door de fabrikanten van apparatuur worden aangedaan, te kunnen bekostigen.'

De wilde handelaren wilden zich bundelen om op te kunnen treden tegen de absolute monopoliepositie van de leveranciers en officiële handelaren. Volgens het verslag in Het Parool van 16 oktober 1959 ging het vooral om een woordenstrijd tussen de eigenaar van K I M - een radio en televisiehandel, de heer L.M.Ph.M. Slootmans, en de eveneens uit Amsterdam afkomstige handelaar Prins. De laatste was fel tegenstander van een op te richten organisatie.

Slootmans: "Wij zijn vrij en wij willen vrij blijven. Een belangengemeenschap kan nut hebben, maar dan moeten we exclusief blijven." De verslaggever meldde tevens dat een belangrijk onderwerp de vorm van de belangengemeenschap was geweest waarbij zowel de vorming van een 'bond' als een 'vereniging' ter sprake was gekomen. Afgesproken werd een week later weer bijeen te komen, waarbij ook een jurist zou worden genodigd voor adviezen. Prins zijn standpunt werd verwoord met: 'Het belangrijkste punt was dat de heer Prins in de strijd tegen

de (voornamelijk West-Duitse) fabrikanten en de officiële Nederlandse importeurs slechts een langdurig 'uitgerekt' proefproces voor een rechtbank behandeld wilde zien. Prins hierover: "Dat kan wel een jaar of vier duren. Dat is mooi. Aan de andere kant, aan onze handelswijze kleven kanten, die niet voor 100% juridisch verantwoord zijn. Wij zijn vrije radiohandelaren en juist daarom zijn wij vrij in ons doen en laten. We kunnen een proefproces door een der leden afwachten, waardoor de andere aangesloten ondernemers voorlopig buiten schot blijven. Voor de rest moet ieder zijn eigen brood maar blijven verdienen"

Plan voor commerciële radio en TV

„Wilde” radiohandel
gaat zich verenigen

Binnenkort wellicht Tsjechische
TV-toestellen voor f 450 te koop

(Van onze economische redactie)

AMSTERDAM, donderdag. — De zogenaamde „wilde” radiohandelaren gaan hun krachten bundelen Vanavond zal te Amsterdam worden opgericht de Bond van Vrije Radiohandelaren. De bond beoogt een nauwere samenwerking tussen de handelaren in radio- en TV-toestellen, die zelf hun produkten uit Duitsland invoeren. De samenwerking zal zich, zo vertelde de initiatiefnemer ons vanmiddag, ook uitstrekken tot het gebied van reclame, import en prijsstelling.

Ook bleek tijdens de bijeenkomst dat Slootmans niet veel eerder door de regering van Tsjecho-Slowakije was uitgenodigd de ontwikkelingen binnen 's lands industrie te komen bekijken: "Ze zijn daar een jaar of drie op de techniek achter, maar ze werken hard en goed en ze betalen lage lonen en over een jaar of twee zullen ze niet meer achter zijn. Dan kunnen we dat achter de hand houden met onze onderhandelingen met West-Duitsland. Vooral als een paar van de West-Duitse ondernemingen hier, zoals de bedoeling is, in Nederland fabrieken gaan oprichten. In Tsjecho-Slowakije en Oost-Duitsland hebben ze gemerkt dat ze niet onder de West-Duitse prijzen kunnen verkopen als ze via de kanalen van de officiële importeurs zouden werken. Daarom hebben ze met ons contact gezocht." Het bleek dat Slootmans, tijdens zijn twee weken durende verblijf in het land, door de Tsjechische regering was aangeboden goedkopere toestellen te leveren. Het Parool: 'Slootmans wil nog niet op de aanbiedingen

ingaan, omdat de Oost-Europese modellen in ons land onverkoopbaar zouden zijn. Bovendien is men daar technisch nog achter.'

Inderdaad waren er plannen van twee, toenmalige fabrikanten - Grundig en Graetz - om in Nederland fabrieken te openen, wat de positie van de vrije radiohandelaren zou hebben bemoeilijkt. Slootmans hierover: "Er komt dan een einde aan de import van deze merken toestellen voor de vrije handelaren en wij zullen dan bij deze fabrieken een deel van de afzet dienen op te eisen".

Het Parool meldde verder dat de zogenaamde wilde handelaren afkomstig waren uit allerlei steden, waarbij plaatsnamen als Eindhoven, Arnhem, Groningen, Utrecht en Amsterdam specifiek werden genoemd. Ook werd vermeld dat men zich voor of tegen had uitgesproken over de diverse vormen van samenwerking en derhalve daar andermaal over vergaderd diende te worden. Wel werd het besluit genomen dat de aanwezige handelaren en de later zich tot de organisatie voegende personen een jaarlijkse contributie van f 350,-- zouden gaan betalen.

In De Telegraaf van 16 oktober werd er ook aandacht aan besteed waarbij de verslaggever het over een jaarlijkse contributie van f400,-- had. Voor dit bedrag wilde men de diensten verkrijgen van een jurist uit Nederland en misschien ook wel van een collega uit West-Duitsland. Tijdens de vergadering brak ook weer strijd uit over de vraag of een dergelijke jurist dan uit Berlijn of Bonn diende te komen.

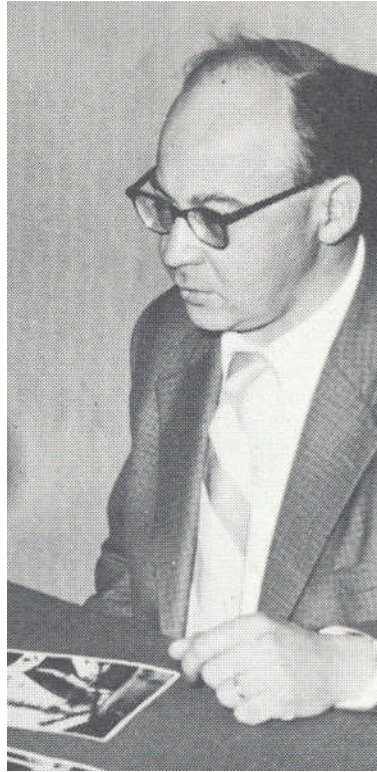

Tegen het einde van de vergadering kwam dan toch nog het plan tot het oprichten van een radiostation aan bod. De Telegraaf hierover: 'Vervolgens kwam kort het voorstel voor een radio-zendstation op vier mijl buiten de kust aan de orde. Er zijn reeds onderhandelingen over de aankoop van een schip gaande. Het gehele project zal voorlopig een ton kosten. De zendinstallatie is er al en men kan de programma's met reclame afwisselen. Verschillende aanwezigen voelden hier wel voor, doch vermoedelijk zal dit geen zaak van de bond worden.'

Het Parool ging uitgebreider op 16 oktober op de plannen in, in een tweede artikel over de vergadering in Krasnapolsky: 'Tijdens de vergadering van de nieuwe club van vrije radiohandelaren bleek dat deze organisatie zich daar als organisatie waarschijnlijk niet mee bezig zal houden. Toen het voorstel werd gedaan riep een van de aanwezigen: "Jullie zijn geschift!" Maar een aantal personen was enthousiast over het plan van de VRON, de Vrije Radio Omroep Nederland. Initiatiefnemer van dit alles is de heer M. Lewin uit Diemen, tevens secretaris van een politieke splinterpartij, de Nederlandse Volksbeweging. "Dit zijn de belangrijkste punten ten aanzien van de VRON. De plannen zijn in vergevorderd stadium voor de bouw van een reclame-zender op een schip buiten de territoriale wateren in de Noordzee. De kosten bedragen ongeveer honderdduizend gulden en die kunnen we bij elkaar krijgen. Voorjaar 1960 moeten we beginnen met onze programma's, waarvoor wij de medewerking hebben van twee advertentie-bureaus. De zender zal een reikwijdte krijgen van ongeveer 1000 kilometer. Een golflengte krijg je niet officieel, die neem je. Het liefst zo dicht mogelijk in de buurt van de Hilversumse frequenties." Afsluitend had Lewin nog de journalist van Het Parool geadviseerd vooral op te letten bij de volgende interland voetbalwedstrijd, daar hij dan met een stunt met een helikopter zou komen. In het Nieuwsblad van het Noorden van 16 oktober 1959 was ook een verslag van de bijeenkomst te lezen en werd de opmerking inzake de helikopter als volgt gebracht: 'Ook wordt de mogelijkheid onderzocht om te komen tot televisie-uitzendingen, eveneens vanaf een schip buiten Nederlands territorium. Men zou dan bijvoorbeeld verslagen van interlandwedstrijden kunnen geven via een helikopter boven een stadion.'

Een journalist van dagblad Trouw had weer een andere impressie opgedaan: 'In Amsterdam is de Bond van Vrije Radio Handelaren, de BVR, opgericht, met als voornaamste doel een gezamenlijke actie tot het ontkomen aan de dreigende processen tegen vrije handelaren. Vijftien personen hebben zich tijdens een vergadering in Krasnapolsky opgegeven als lid en verklaarden zich bereid f400,-- te voteren voor het vormen van een 'strijdkas'. Gedoeld werd op een reeks van processen, die aanhangig waren gemaakt over de import van radio- en televisietoestellen uit Duitsland. Volgens de heer Slootmans vertegenwoordigen de vrije handelaren niet minder dan 60 procent van de totale import van tv-

toestellen uit Duitsland, hetgeen in totaal om een bedrag van 70 miljoen gulden gaat. Mocht de Duitse markt grotendeels wegvallen dan ziet de heer Slootmans ook mogelijkheden in de import van toestellen uit Oost-Duitsland en Tsjecho-Slowakije. Dan zal het mogelijk zijn een televisieapparaat uit die landen voor circa f450,-- op de Nederlandse markt te brengen.

MAX LEWIN FOTO: FREEWAVE ARCHIEF

De redactie van Het Dagblad het Vaderland was de enige die een journalist direct had laten informeren bij een overheidsinstantie naar de mogelijkheden van een dergelijk station: 'De P.T.T. deelde ons mede dat geen termen aanwezig zijn die een dergelijk radiostation onmogelijk maken, alhoewel op internationaal niveau wel wordt gestreefd naar een oplossing in dezen.'

Het zou, na deze eerste officiële bekendmaking van de plannen tot oprichting van de VRON nog een half jaar duren alvorens Radio Veronica in de ether kwam. In de tussenliggende periode zou er nog veel gebeuren rond de plannen en de organisatie, waarover een andere keer meer.

Hans Knot